

wychodzi dwa razy dziennie, o godz. 9-tej rano i o godz. 6-tej wiecz. W niedzielę i święta uroczyste raz na dzień rano

PRENUMERATA wycozi w Krakowie: miesięcznie 6 kor., kwartalnie kor. 6; za jednorazowe zanoszenie do domu dopłaca się 40 hal., za dwurazowe 60 hal.

Na prowincji: miesięcznie kor. 2 hal. 70, kwartalnie kor. 8. W państwie Niemieckiem kwartalnie kor. 10; w innych państwach: kwartalnie kor. 12. Za dwurazowe wysyłkę dziennie DOPLACA się 40 hal. MIESIĘCZNIE. Zmiana adresu: 40 hal. Adres Red. Ul. św. Krzyża 1. 7. Adres tel. „Głos Narodu” Kraków. Telefon Nr. 190.

GŁOS NARODU

WYCHODZI DWA RAZY DZIENNIE.

Dziennik polityczny, założony w r. 1893 przez Józefa Rogożę.

Redaktor naczelny: Dr. Antoni Beaupré

Osobna prenumerata za wydanie poranne wyszła miesięcznie w miejscu odnośnym do domu i koronę.

Numer poranny 4 h., wieczorny 10 hal. Listy proszę przesyłać na prenumeratę i inseraty, franco do Administracji „Głos Narodu”. — Prenumeratę oprócz upoważniających agencji przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie monarchji i w państwie niemieckiem. Reklamacje

Ogłoszenia (inseraty przyjmuje kierownik tego działu p. WŁODZIMIERZ STRYCHARSKI w biurze literackim „Głos Narodu”, róg św. Krzyża i Mikołajskiej 1. 7. Od miejsca wiersza drobnym piśmem (petit) za pierwszy raz 16 halerzy, za każdy następny raz 12 hal., układ tabelaryczny, liczbowy od wiersza 30 h. za pierwszy raz, każdy następny 12 hal. — Nadesłane po 60 hal. od wiersza za każdy raz — Nekrologi itd. 80 hal. Zamiejscowe ogłoszenia przyjmuje: we Lwowie S. Sokołowski, pasaż Hausmanna, w Wiedniu Haasenstejn & Vogler, M. Opelik, M. Dukas, H. Schalek, E. Braun, Kutschera & Schierl, R. Mosse, Friedl, w Berlinie F. E. Coe, w Budapeszcie J. Leopold, w Paryżu de Raczkowski 14 Cite de Trévise, John F. Jones & Cie.

Nr. 449

Kraków, wtorek dnia 25 września 1906 roku.

ROK XIV.

Bandytyzm i socjalizm.

Z zadowoleniem podkreślamy energiczne za rządzenia Namiestnictwa, co do wzmocnienia czujności nad bezpieczeństwem publicznym w powiatach graniczących z Królestwem Polskiem. Sroga represja, której się chwyciły obecnie władze rosyjskie, zmusza wielu bandytów uprawiających w ostatnich czasach swoje niecne rzemiosło w Królestwie, do szukania chwilowego schronienia po za granicami tego kraju. Najbliżej i najdogodniej położona Galicja stoi im otworem. Już też dochodzą wiadomości o bohaterstwach tych nieprawych dzieci rewolucji. Grabieże, włamania, nawet morderstwa, pojawiły się nagle w cichym dotąd zakątku zachodniej Galicji. Nie przypuszczamy ani na chwilę, aby bandytyzm mógł znaleźć u nas nieco trwalszy grunt, aby pociągnął w swoje sieci ludność miejscową. Mimo to jednak, wskazaną jest największa czujność władz, które nie powinny dopuścić, aby zbrodniarze zagnieździć się tutaj i mogli terroryzować spokojnych mieszkańców. Tępiąc bandytów z całą energią i bez żadnego miłosierdzia, oddamy także ogromną usługę naszym rodakom pod zaborem rosyjskim, którzy upadają pod jarzmem anarchii społecznej. Zwrócić też należy baczną uwagę na te gromady żydów, którzy pod różnymi pozorami osiadają w pogranicznych miasteczkach, i stanowią tam czynnik niebezpiecznej demoralizacji. Nie należy zważać na miotanie się „Naprzodu”, który kruszy kopię za każdym żydem wydalonym z Galicji. Interes ogólny musi stać się nad wszelkie socjalistyczne uroszczenia. Nie socjaliści wreszcie rządzą krajem i nie do ich życzeń stosować się mogą czynniki rządzące. Nie żądamy prześladowania żydów, ale ścisłego nadzoru nad żydowskimi przybyszami i bezwzględniego usuwania wszystkich niepożądanych żywiołów. Niepodobniestwem jest dopuścić, by u nas wytworzyły się, choćby w najmniejszych rozmiarach, stosunki panujące pod zaborem rosyjskim, by prawny stan kraju został choć na chwilę zachwiany.

Choćby nawet sprawcami ostatnich zbrodni nie byli przybysze z za kordonu, — to jednak są one niewątpliwie odbiciem tamtych wypadków, a to pośrednie oddziaływanie zbrodniczej anarchii jest równie niebezpiecznym, jak czynne grasowanie bandytów w naszym mieście.

Mamy zupełne zaufanie do energii Namiestnika i znany dobrze jego obywatelskie poczucie życzyć sobie tylko należy, aby znalazł należyłą pomoc u organów podwładnych, i aby jego polecenia i wskazówki były wykonywane ściśle i bez opieszłości. Zwłaszcza starostwa w Krakowie i Chrzanowie, mają do spełnienia bardzo ważną misję, i od roztropności i rozumie-

nia rzeczy kierowników tych urzędów, zależy w znacznej części spokój i bezpieczeństwo pogranicza, aby jednak sprostać zadaniu, trzeba pozostać w ścisłej styczności z społeczeństwem i nie ograniczać się do biurokratycznego załatwiania „kawalków”...

Bandytyzm grasujący w Królestwie i zagrażający także do pewnego stopnia Galicji, jest pośrednim wytworem socjalistycznej agitacji, która zdeprawowała i rozpróżniała znaczną część robotników i wyrobników, podkopala wśród nich zasady religijne, i wywołała w umysłach niedojrzałych i niewykształconych, niesłychane zamieszanie wszystkich pojęć prawnych i etycznych. W Królestwie dopiero pokazało się w sposób niewątpliwy, do czego musi dojść kraj, który na swoje nieszczęście dostanie się pod socjalistyczną komendę. Tam właśnie złożył socjalizm publiczny egzamin ze swych twórczych zdolności, i dowiódł raz jeszcze, ale już w sposób niezbity, że cała jego siła polega na niszczeniu i burzeniu, że jednak absolutnie nie potrafi stworzyć coś dodatniego i trwałego. To też jego „dzieła” są równie marnie i przemijające jak jego nauki. Ludzkość nie ma z nich żadnego pożytku, bo niema tam głównego pierwiastka życia i szczęścia: chrześcijańskiej miłości...

Koncesje autonomiczne.

Wiedeń, 24 września.

(m.) Niemcy hałasują, ile razy jest teraz mowa o rewizji w duchu autonomicznym ustaw zasadniczych. Ich zdaniem konstytucja z 1867 roku tworzy instytucję nietykalną, w której niema nic do naprawienia i nie do zmiany. Wszystko, co tam jest, jest dobrem.

Rzeczywistość przeczy owemu twierdzeniu Niemców. Przeciwnie, w ciągu 38 lat od ogłoszenia ustaw zasadniczych z dnia 21 grudnia 1867. wyszło już niejednokrotnie na jaw, że ustawy zasadnicze z r. 1867 szkodzą państwu i szkodzą ludom skutkiem centralistycznej tendencji. Tylko brak rozwagi politycznej, znamionujący Niemców austriackich, sprawia, że się upierają przy instytucjach, które szkodzą nie tylko innym narodowościom, ale także im samym.

Z owym uporem Niemców przecież trzeba się jednak liczyć jako z faktem realnym. Jest to taki sam akt żywiołowy, jak grad, który niszczy plon całego roku, lub jak powódź niosąca na swych falach dobytek ludzki. Dlatego wolno powątpiewać czy podkomitet, wybrany na wniosek dra Starzyńskiego celem rozgraniczenia kompetencji między Radą Państwa i sejmami krajowymi, będzie mógł osiągnąć wielkie rezultaty. Niemcy, ściślej mówiąc, niemieccy posłowie, będący członkami podkomitetu, będą robili autonomistom tysiączne trudności, byle tylko w ciągu dwóch tygodni, wyznaczonych o-

wemu ciału do zredagowania projektu, nie przyszło nie poważniejszego do skutku.

Trzeba zatem próbować innej drogi. Są pewne ustępstwa autonomiczne, które w gruncie rzeczy — zastosowane w Galicji — Niemców ani grzeją, ani ziębią. Wszak już dzisiaj posiada Galicja daleko idące odrębności autonomiczne i administracyjne, które wychodzą jej ludności na pożytek, nie zaszkodziły zaś jednoci państwa, ani jego stanowisku mocarstwowemu, ani interesom narodowym, prawdziwie narodowym niemieckim. W już istniejących odrębnościach dodanie nowych również nie rozluźni jednolitej budowy państwa, nie osłabi jego potęgi, nie zaszkodzi Niemcom.

Należy, by Koło Polskie rozpoczęło rokowania z przedstawicielami stronnictw niemieckich celem uzyskania ich zgody w parlamencie na pewne ustępstwa autonomiczne galicyjskie.

A jeśli przywódcy niemieccy odinowią poparcia parlamentarnego owych ustępstw? Jest sposób i na to! Wszak niemal wszystkie odrębności autonomiczne i administracyjne, które Galicja posiada, opierają się nie na ustawie, lecz na rozporządzeniach. Jest to fakt niepokojący, lecz częścią okoliczności nieprzewidziane, częścią wola świadoma rządów wiedeńskich sprawiły, że od 1861 r. aż po ostatnie czasy korzystamy z ustępstw narodowych i autonomicznych na podstawie rozporządzeń. Przemiana języka wykładowego w szkołach średnich i na obu uniwersytetach, język urzędowy polski w urzędowaniu wewnętrznym, odwołanie urzędników niemieckich, stałe mianowanie tylko krajowców na wszystkie posady, poczynając od namiestnika, — wszystko to się opiera tylko na rozporządzeniach albo na zwyczaju.

Stąd wynika, że także i nowe ustępstwa autonomiczne, gdyby nie można było przeprowadzić ich w drodze parlamentarnej mogłyby przyjść do skutku w drodze administracyjnej. Potrzeba na to wyłącznie zgody gabinetu, która z swej strony znowu wie, jak dalece Koło Polskie postępowaniem rozważnym przyczyniło się do uzdrowienia parlamentu i do pchnięcia reformy wyborczej na trafne tory. Gabinetowi barona Becka zależy — bardzo słusznie — na rychłym i pomyślnym załatwieniu reformy wyborczej. Od tego załatwienia zawisły powaga i losy gabinetu. Koło Polskie więc właśnie chce przeprowadzić reformę wyborczą, lecz równocześnie pragnie połączyć tę ostatnią z pewnymi zdo- byczkami autonomicznymi.

Nie naturalniejszego w takim wypadku, jak kompromis między rządem i Kołem, by niezależnie od uchwały parlamentu przeprowadzić koncesje autonomiczne w tych dziedzinach, w których administracja może działać samodzielnie bez uchwały parlamentu.

Socjaliści i apostaci.

Przed kilku dniami umieściliśmy artykuł, wyświetlający, jaką błagą posługują się socjaliści. W sprawie apostaty holenderskiego van den Brinka otrzymujemy list, wyświetlający je szcze szczegółowiej sprawę. Informator nasz zacerpnął wiadomości wprost z Hollandji.

Jedną z charakterystycznych cech przywódców socjalistycznych jest bałamucenie ludzi i korzystanie z ich łatwowierności i prostoty.... Posługują się przy tem pięknymi frazesami, kiedy zaś wiedzą, że frazesami nie nie wskórają, powołują się na fakta rozumie się, z obcych krajów, bo wiedzą, że lud prosty nie znając języka, nie czytając gazet obcych o ich błagach dowiedzieć się nie może. Tego ich postępowania mamy dowód w „Naprzódzie“ z 26 sierpnia b. r. „Naprzód“ w artykule „Krzyż i Czerwony Sztandar“ stara się wykazać, że można być chrześcijaninem, a nawet kapłanem, a zarazem socjalistą. Dowodem tego Hollandja. W Hollandji — pisze — już od dawna w partji socjalno-demokratycznej znajduje się bardzo wielu pobożnych (!) i gorliwych (!) chrześcijan tak katolików jak protestantów, którzy nietylko silnie stoją przy swojej wierze, ale także przy swoim kościele.“ Następnie wspomina „Naprzód“ o kongresie 150 duchownych socjalistów, na którym kilku „proboszczów“ zabierało głos. W końcu dodaje, że rzekomo za przykładem „księży“ von den Brinka poszły wielu innych księży katolickich i protestanckich w Hollandji.

Czytając to zdziwiłem się i pomyślałem sobie, czyby wiara do tego stopnia upaść miała, czy może socjalizm powrócił na dobrą drogę, bo przecież do tego czasu Krzyż i Czerwony Sztandar to oznaki dwóch przeciwnych obozów. Nie wiele myśląc, przetłómaczyłem artykuł i posłałem go do Hollandji, do ludzi kompetentnych (a znanych mi z czasu mego pobytu kilkuletniego tamże) z zapytaniem, co to ma znaczyć. Przed kilku dniami otrzymałem szczegółowe informacje w tej sprawie.

Pokazuje się z nich, że w całej Hollandji

dwóch jest eksksięży katolickich tego pokroju, którzy obaj są apostatami i to od dawna. Jeden z nich van den Brink jest socjalistą, a drugi zaś obecnie jest anarchista. Jeden i drugi jest już od dawna zasuspendowany, a suspenza jest tak ostrą, iż im nawet sutanny nosić nie wolno. „Naprzód“ van den Brinka zamianował proboszczem, tymczasem w rzeczywistości van den Brink był tylko wikarym i jako taki zerwał z Kościołem. Co się tyczy kongresu rzekomo księży w Heerenveen, było to zebranie **pastorów protestanckich** nowoczesnych, racjonalistów, z których **niejeden nie wierzy nawet w istnienie Boga**. Ani jeden kapłan katolicki tam nie był. Duchowni przemawiający na tym kongresie nie byli proboszczami, jak ich tytułuje „Naprzód“, ale **pastorami protestanckimi**.

Twierdzenie „Naprzodu“, jakoby w obozie holenderskich socjalistów było wielu pobożnych i gorliwych katolików, jest bezczelnym wymysłem. Katolicy holenderscy wywieczeni w szermierce z protestantyzmem, są mocno przekonani o niemożliwości zlania się katolików z socjalizmem. Nie tylko, że nie zaciągają się pod sztandar czerwony, ale owszem wszyscy katolicy wspólnymi siłami uderzają na niego. W tym celu po wszystkich większych miastach istnieją sekcje „Akcji socjalno-katolickiej“, która stoi na czele wszystkich innych związków oraz towarzystw katolickich jak np. „Ligi demokratycznej, Towarzystwa wstrzemięźliwości, Związku włóściańskiego, Ligi włóściańskiej itd.“

Kłamstwa „Naprzodu“ zostały opublikowane także w Hollandji. Mianowicie przesłanym przezemnie artykułem „Naprzodu“, zajął się redaktor dziennika „Maasbede“, jednego z najpoważniejszych pism w Hollandji i ogłosił go na dowód, jakimi hipokrytami są socjaliści w Galicji.

Ma więc „Naprzód“ ten zaszczyt, iż blagi jego, jako wzór rozchodzą się po świecie. A.

Korespondencye.

Paryż, 23 września.

Odczytany w tutejszych kościołach list pasterski episkopatu francuskiego, nie wyjaśnił

wprawdzie zupełnie sytuacji, ale usunął wszelkie wątpliwości co do jakiejś „schizmy“ w kościele francuskim. Oto główne ustępy tego historycznego dokumentu:

„Wszyscy wasi biskupi są silnie dokoła Ojca ś-go zjednoczeni i stanowią z Nim jedno serce i jedną duszę, ażeby kochać Kościół i Francję. Wasi kapłani stają zjednoczeni ze swymi biskupami, w zupełnej i podniosłej uległości dla Ojca ś-go, i oświadczają jawnie gotowość swoją do wszelkich ofiar, aby się nadal, tak jak przedtem, duszom waszym poświęcić.

„Ojciec święty, przesyłając nam Encyklikę, spełnił poruczone Mu przez Boga zadanie utrzymania niezmiennie prawdy i konstytucji świętego katolickiego Kościoła. Rzeczywistą podstawą tej konstytucji jest władza w boski sposób przez Jezusa Chrystusa ustanowionej hierarchii. Ustawa o rozdziale Kościoła od państwa chce Kościołowi we Francji mocą jedynie władzy świeckiej nową narzucić organizację. Lubo w jednym artykule ustawy, konieczna zasada hierarchii katolickiej zdaje się być utrzymana, jest to jednak jedynie w nieokreślonych i ciemnych wyrażeniach zaznaczone, podczas gdy zasada ta w innym artykule ustawy, który, w razie zatargu, ostateczne rozstrzygnięcie radzie stanu, a więc władzy świeckiej przysądza, zostaje zupełnie zapoznana.

„Papież musiał ustawę tę z konieczności potępić i rozporządzić, że stowarzyszenia wyznaniowe, takie, jakich żąda ustawa, nie mogą być utworzone bez naruszenia uświęconych praw, jakie z życiem samego Kościoła ściśle są związane. Zwracamy uwagę na to, że Papież z oburzeniem zaprotestował przeciwko twierdzeniu, jakoby stowarzyszenia wyznaniowe odrzucił dlatego, że nienawidzi Rzeczypospolitej. My łączymy się z tym protestem. My nie mamy na oku żadnych interesów politycznych. Od wielu lat posłuszni jesteśmy wskazówkom Ojca świętego, abyśmy, po przyjęciu konstytucji, jaką sobie Francja nadała, zjednoczyli się w obronie Kościoła katolickiego. W odpowiednim czasie udzielimy wam potrzebnych wskazówek, odnoszących się do wykonywania służby Bożej stosownie do okoliczności, jakie zajdą.

Tajemnica leśnego jeziora.

Przeład z duńskiego.

48

Ciąg dalszy.

— Siadaj, drogi przyjacielu, powiem ci to, o czem mogę teraz mówić z tobą śmiało, ponieważ uczyniłeś wybór i związałeś swe losy z losami mojemu i mojej córki. Z postanego dziennika i listów wiesz wszystko, co zaszło pomiędzy mną a Annie, aż do tego dnia, kiedy postanowiłem ratować mego syna od hańby, oczekującej go gdyby poszedł za swą szaloną namiętnością dla tej kobiety, porzucając żonę i dziecko. Mogłem odwrócić od niej los, który ją spotkał. Nie uczyniłem tego. Udawałem się już przedtem do sądu Boga, zmuszając Cederskolda do skoku ze skały na Stilsferjoch, odwołałem się znowu do tego sądu, oddając Annie jej losowi, który Sjöström zgutował jej. W obydwóch wypadkach śmierć była wyrokiem, a odpowiedzialność moja. Nie usuwam się od niej. Ci oboje byli winni śmierci Julji.

Holst spojrzął na rotmistrza pytająco:

„Czy polecisz Sjöströmowi zamordowanie Annie i zapłaciłeś mu za to?“

„Nie, ale i tego nie mogę poczytywać sobie za zasługę. Prosto nie było potrzeby. Nie śmiem jednak twierdzić, że nie zrobiłbym tego, gdyby po trzeba była.“

Holst uśmiechnął się, przyszedł już zupełnie do równowagi.

„Ankerkrone“, — rzekł, „ta dziwna sprawa zagnała mnie, trzeźwego kopenhageczyka, w krainy, od których dotychczas trzymałem się zdaleka. A to ty temu winien — W twoim dzienniku w li-

stach i dzisiejszych słowach odbiegłeś tak daleko od powszedniości, jak gdybyś obracał się w mglistym świecie romansów, gdzie twój zięć Eigil wędruje obok twej nadobnej córki, lecz gdzie dla urzędnika Holsta nie ma miejsca. Nie bierz mi więc za złe, jeżeli po raz pierwszy, a prawdopodobnie i ostatni, poproszę cię, abys mi językiem śmiertelników opowiedział, co robiłeś pomiędzy 22 a 27 marca 1902“.

„Chcesz mnie przesłuchać?“

„Za zgodą naturalnie z twojej strony. Proszę tylko o nagie fakty. Romans to Ulla i ja, powszedniości jesteś ty przedstawicielem.“

Ankerkrone usiadł w fotelu naprzeciwko Holsta, zastanowił się chwilę i opowiedział krótko dokładnie o tem co zaszło.

„Jak ci już wiadomo, postanowiłem na wszelki sposób przeszkodzić Claesowi w popelnieniu szaleństwa przez zerwanie swego małżeństwa i poślubienia Annie 23 marca przyjechałem z Emilia do Kopenhagi i stanąłem w hotelu d'Angleterre. Dowiedziałem się, że Claes, Annie i rodzaj damy do towarzystwa, córka mego dawnego wachmistrza Sjungren, byli w Kopenhadze już od dni kilku i mieszkali w hotelu pod „Duńskim królem“. Córka Ljungrena posługiwałem się już dawniej, jako rodzajem domowego szpiega.

Powiedziała mi ona, że Claes i Annie wyjechali do Helsingburg. Zdecydowałem się jechać za nimi, ale tego samego dnia zjawił się i Sjöström, którego dobrze znałem, z czasów kiedy służył jeszcze w wojsku. Odwiedził mnie. Zmiarkowałem od razu, że jest w obawie, iż te wszystkie koczyści, jakie ciągnął ze stosunku Claesa do Annie, przy nowym obrocie rzeczy będą dla niego straconymi. Wpadłem więc na myśl ożenienia go z An-

nie i uniknienia w ten sposób niebezpieczeństwa. Dojechaliśmy razem tylko do Helsingör, bo nie chciałem pokazywać się w Skone w towarzystwie tych ludzi. Sjöström pojechał sam do Helsingör i 25 marca powrócił razem z Claesem i Annie. Nie podobieństwem było odwieść Claesa od powziętego postanowienia, a Annie nie chciała słyszeć o Sjöströmie. Dała mu na odczepne dość okazałą sumkę i na tem koniec.

Wieczorem, 25 marca miałem z nią długą rozmowę. Z początku stawiała się zuchwale, lecz powoli odzyskałem dawną nad nią przewagę, wzruszyłem ją i przyprowadziłem do opamiętania. Gdy jednak Claes był na to wszystko głuchym, chwyciłem się ostatecznego środka i natychmiast przystąpiłem do wykonania. Oświadczyłem, miano wicie, że sam ożenię się z Annie, co ją spowodowało do wypowiedzenia Claesowi w oczy, że był dla niej zawsze i jest nienawistnym. To poskutkowało. Po gwałtownej scenie ze mną, Claes wściekły, odjechał do Kopenhagi. Lecz tam czekała na niego Emilia, która swym taktem zdołała do pewnego stopnia zapanować nad nim. Niebezpieczeństwo na razie minęło. Annie była uszczęśliwioną. Stała, jak mówiła, u celu swego życia, a mnie, szczerze powiedziawszy powstrzymywał tylko wzgląd na Ullę. Nie kochałem Annie, lecz wyrządziłem ogromną krzywdę. Jestem teraz starym człowiekiem i zapatruję się na wiele rzeczy inaczej niż zamłodu. Annie obawiała się Sjöströma. Powiedziała mi, że już dwa razy nastawał na jej życie, a teraz, kiedy dowiedział się od jej adwokata, nie jakiego Karlkwista w Christianstad, o istotnym stanie jej majątku, groziło jej największe niebezpieczeństwo, jeżeli jej nie obronię. Majątku swego, dochodzącego do półtora tysięcy koron, nie

Ceny umiarkowane.

Zamówienia z prowincji odwrotną pocztą.

Magazyn i pracownia konfekcyj damskiej pod firmą Stanisław Miś w Krakowie przy ulicy Brackiej 2. 6

Poleca gotowe i na zamówienia Okrycia damskie, Kostiumy spacerowe, Peleryny damskie, męskie i dziecięce, w wielkim wyborze. Spodnice gotowe do bluzek. Poleca również pokrycia futer, żakiety, sakpaltoty, płaszcze i t. d. wszystko krojem angielskim.

Zamówienia wykonuje w bar dzo krótkim czasie.

Wyrób tylko własny.

